

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Gitsestraat (Roeselare, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2021J344
Juli 2022

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert NV
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Yelmer Debouck

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2022

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht	9
1.2.1	Doelstelling	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie vindplaatsen	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	12
1.3.5	Verstoringshistoriek	12
1.4	Assessmentrapport	13
1.4.1	Introductie tot het projectgebied	14
1.4.1.1	Ruimtelijke situering	14
1.4.1.2	Geplande werken	15
1.4.2	Fysisch geografische en geologische situatie	17
1.4.2.1	Landschappelijke situering	17
1.4.2.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.2.3	Quartaire lithostratigrafie	22
1.4.2.4	Bodemvormingsprocessen	23
1.4.3	Historische en archeologische voorkennis	24
1.4.3.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	24
1.4.3.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	29
1.4.3.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	30
1.4.3.4	Huidige gebruik en verstoringen	34
1.5	Synthese	37
2	Bibliografie	39

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).....	14
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).....	15
Figuur 5: Zicht vanuit Robaardstraat (© Google Streetview).	15
Figuur 6: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever).....	16
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	18
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).....	19
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 11: Hoogteverloop 1, N-Z (Bron: Geopunt).....	20
Figuur 12: Hoogteverloop 2, O-W (Bron: Geopunt).	20
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	22
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).....	25
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	31
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	31
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	32
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	32
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).	33

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	34
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).....	36

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....17

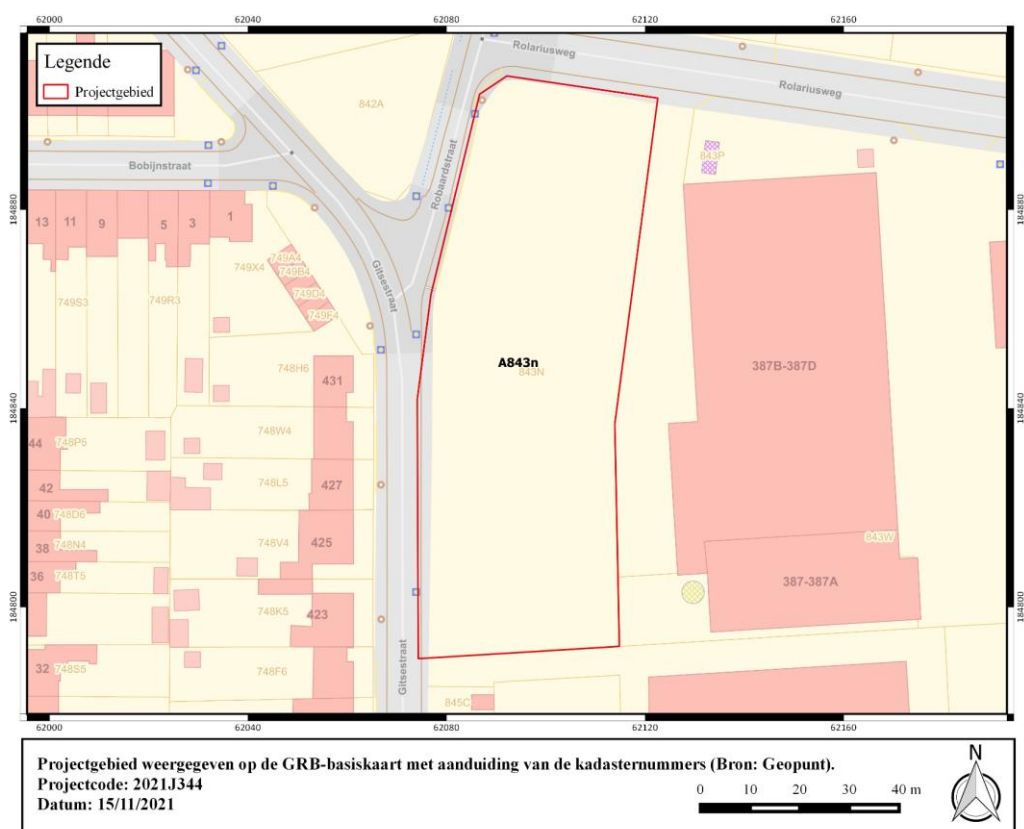
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

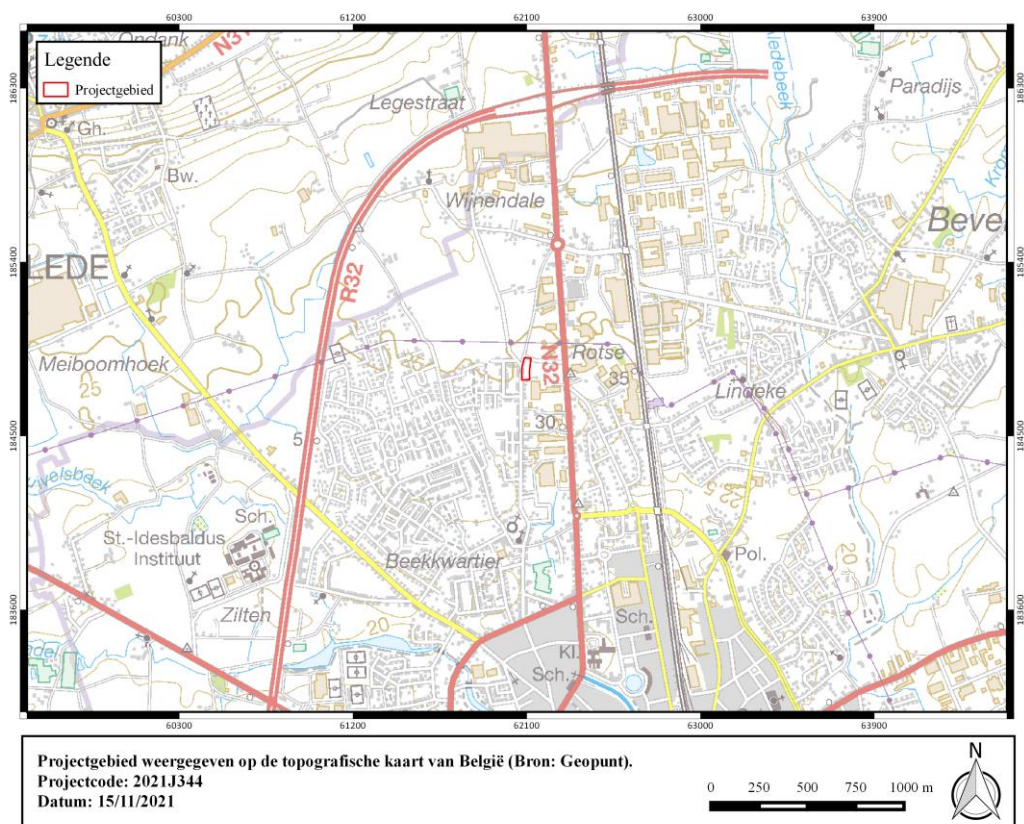
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Roeselare
	Deelgemeente	/
	Postcode	8800
	Adres	Hoek Gitsestraat, Roobaardstraat en Rolariusweg, 8800 Roeselare
	Toponiem	Gitsestraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 61997$ $Y_{\min} = 184783$ $X_{\max} = 62180$ $Y_{\max} = 184911$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Roeselare, Afdeling 1, Sectie A, nr. 843n Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Yelmer Debouck (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van de bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het RUP Brugsesteenweg in een zone bestemd als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 4595 m², vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de verkavelingsvergunning. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van de vergunning af te wachten.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Roeselare Gitsestraat werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en de verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen

1.3.3 Historische context en bekende archeologie vindplaatsen

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek. De recente onderzoeken die voortvloeiden uit archeologienota's zijn geraadpleegd via loket.onroerend.erfgoed.be.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische bronnen, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen die zowel via Geopunt als via het Nationaal Geografisch Instituut (Cartesius) ter beschikking worden gesteld. Bijkomende cartografische bronnen zijn waar relevant bekomen via verder archiefonderzoek.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971, ter beschikking gesteld via Geopunt.

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

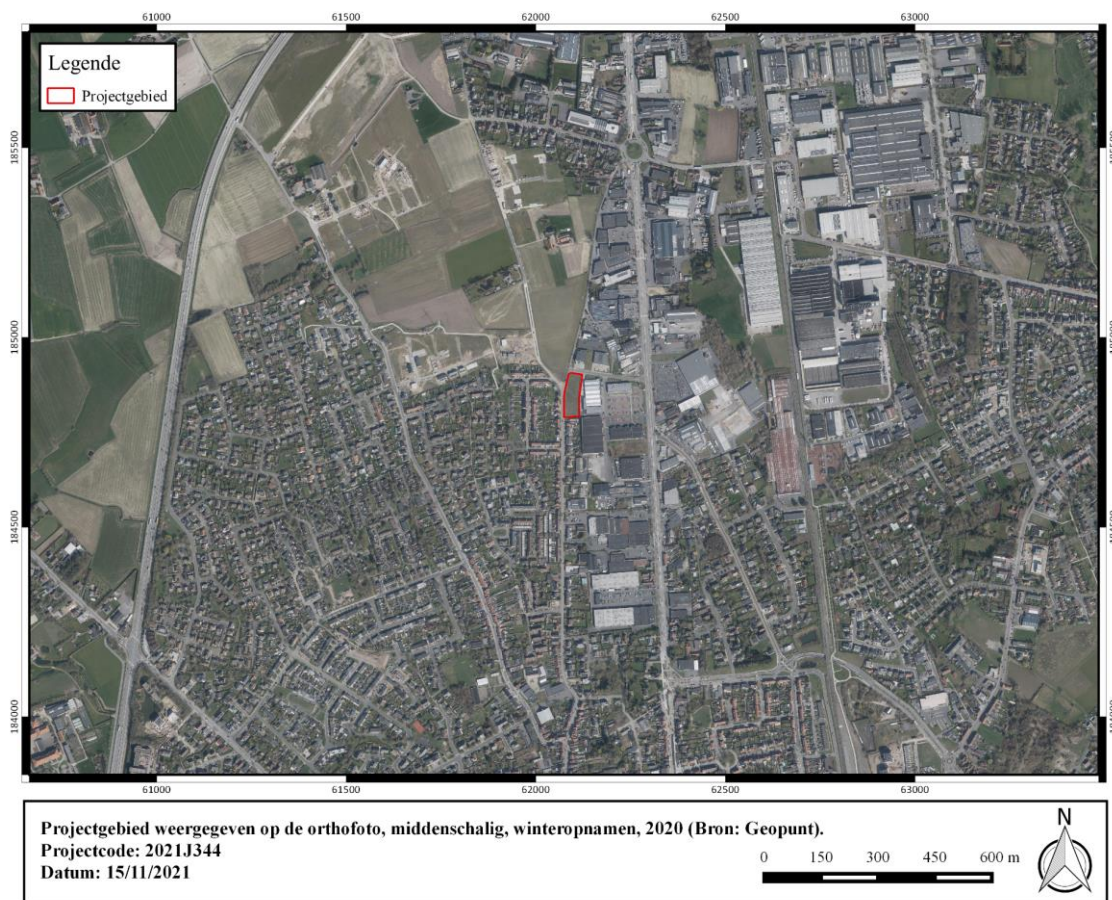

1.4.1 Introductie tot het projectgebied

1.4.1.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Roeselare, in de provincie West-Vlaanderen. Roeselare is gelegen aan de Mandel en het kanaal Roeselare-Ooigem. Tevens lopen de weg Brugge-Menen en de spoorlijn Brugge-Kortrijk door het grondgebied van Roeselare.

Het plangebied wordt begrensd door de Rolariusweg in het noorden en de Gitsestraat en de Robaardstraat in het westen. Langs oostelijke en zuidelijke zijde grenst het projectgebied aan bestaande bebouwing De Grote Markt van Roeselare bevindt zich ca. 2,3 km in zuidelijke richting.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Geplande werken

1.4.1.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 4595 m².

Op heden is het volledige terrein in gebruik als weiland, met uitzondering van een zone van ca. 150 m² in het noordwesten langs de Robaardstraat, die in gebruik is als parkeerstrook.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

Figuur 5: Zicht vanuit Robaardstraat (© Google Streetview).

1.4.1.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling met bijhorende infrastructuur in de vorm van groenzone, parkeergelegenheid en wegenis. Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken, het hiermee gepaard gaande werfverkeer en de potentieel toekomstige ingrepen ter hoogte van de kavels het bodemarchief over het volledige plangebied bedreigen. Bijgevolg wordt uitgegaan van een integrale verstoring van het terrein.

Figuur 6: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever).

1.4.2 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Stedelijke gebieden en havengebieden
Tertiair	Lid van Kortemark (Formatie van Tielt)
Quartair	Type 1
Bodemtypes	Pdc, pcc
Potentiële bodemerosie	/
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	23.9 – 24.4 m TAW
Hydrografie	Leiebekken, deelbekken Mandel

1.4.2.1 Landschappelijke situering

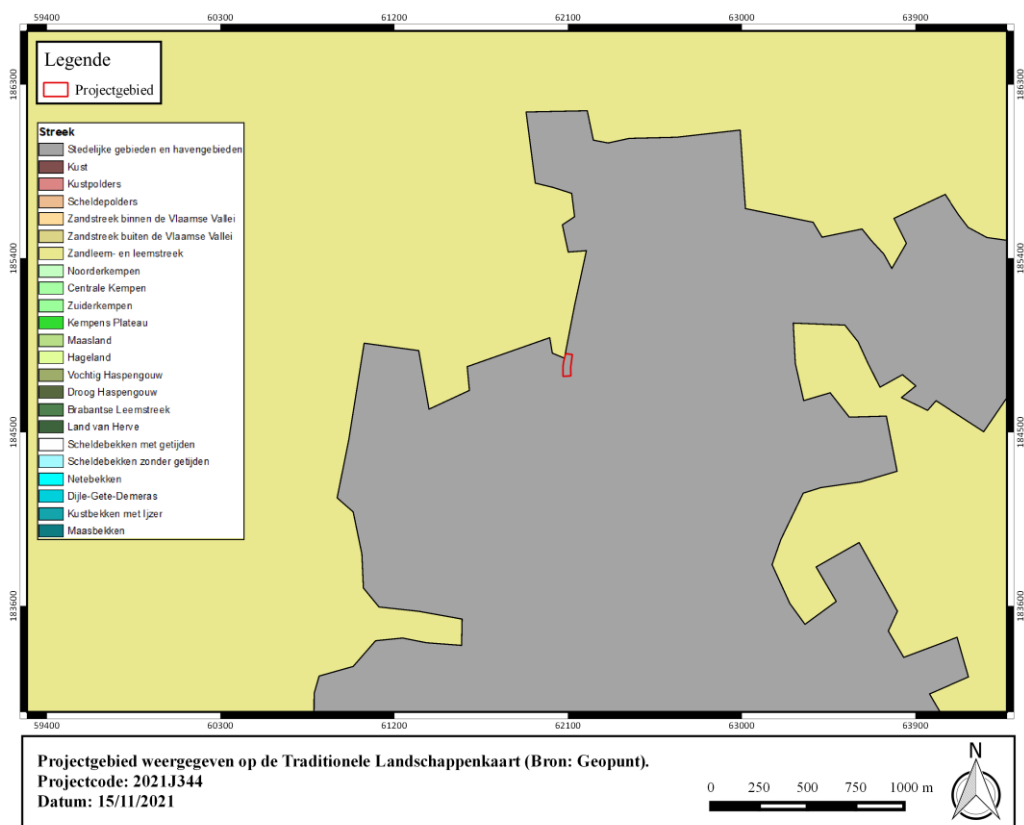
Het projectgebied is gelegen in stedelijk gebied en havengebied.

Het plangebied is gelegen ten zuiden van een kleine zuidoost-noordwest georiënteerde uitloper van het plateau van Lichtervelde-Hooglede, dat maximale hoogtes bereikt tot 49 m TAW. Het plateau van Lichtervelde-Hooglede en de heuvelrij van Klerken-Staden en Geluveld vormen de scheidingskam tussen het Ijzer- en het Leiebekken. De afwatering in de omgeving van het plangebied gebeurt in essentie vanaf voornoemd plateau richting de oorspronkelijke Mandel, thans het kanaal Roeselare-Leie. Het plangebied bevindt zich hierbij in de vallei tussen de Kasteelsbeek/Duivelsbeek/Mandel ca. 1,2 km naar het westen en de Onledebeek/Krommebeek ca. 1,4 km naar het oosten.

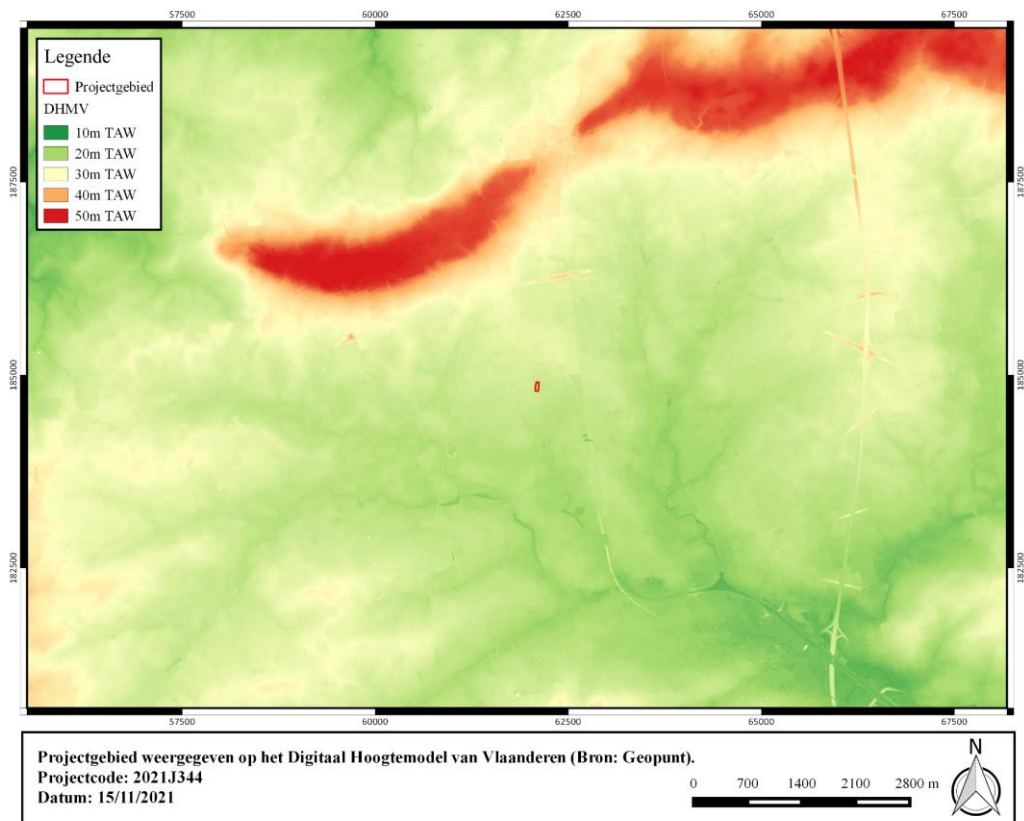
Het plangebied zelf is gelegen op een hoogte van ca. 23.9 – 24.4 m TAW en kent een licht dalend verloop in oostelijke richting.

Hydrografisch is het plangebied gelegen in het Leiebekken, deelbekken Mandel.

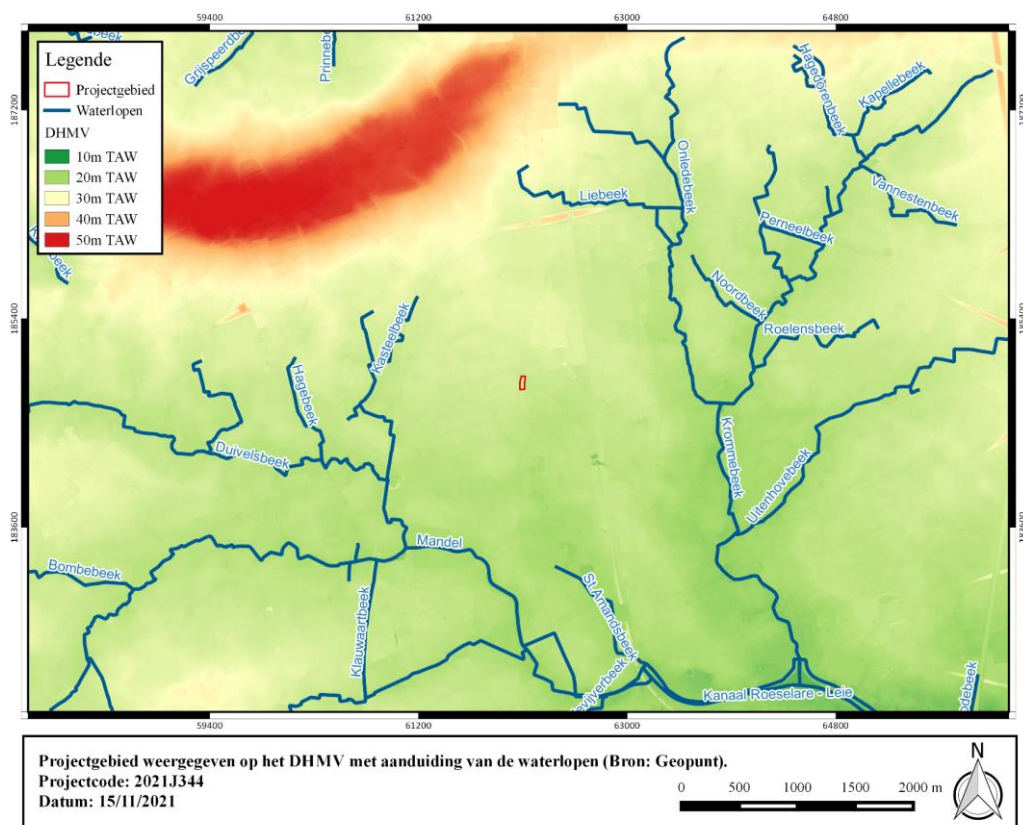

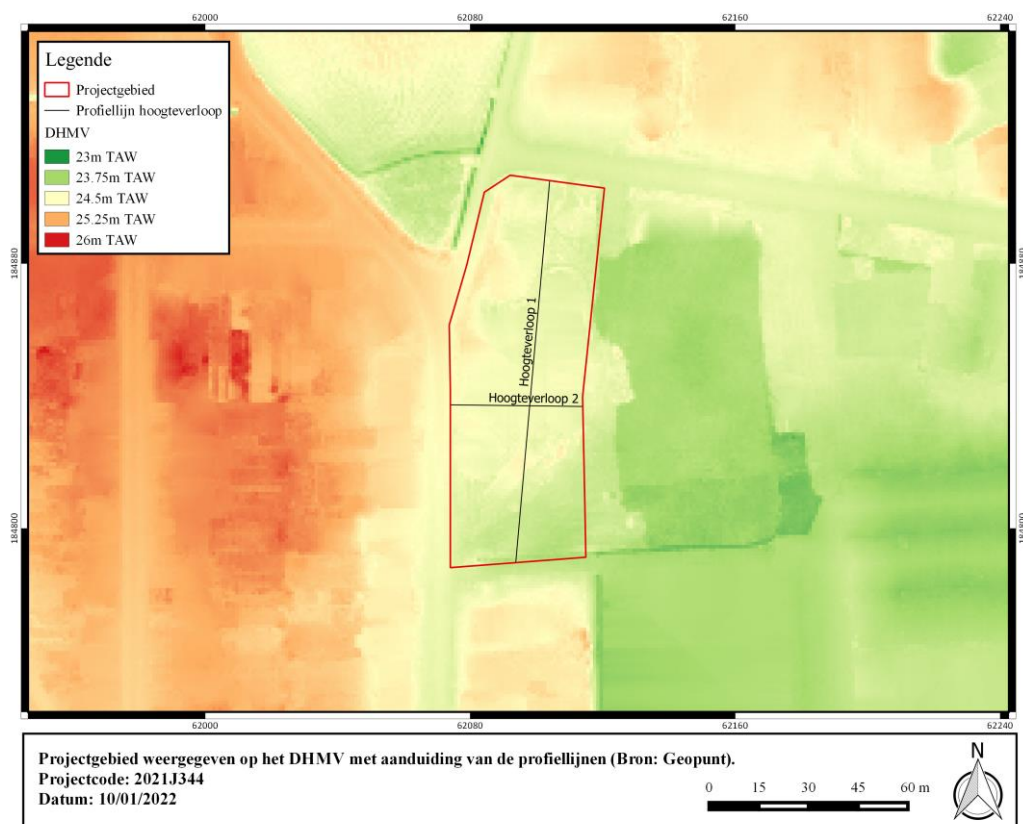
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

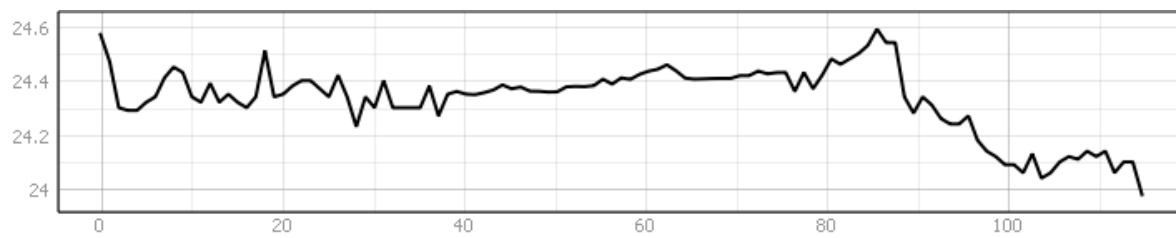

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

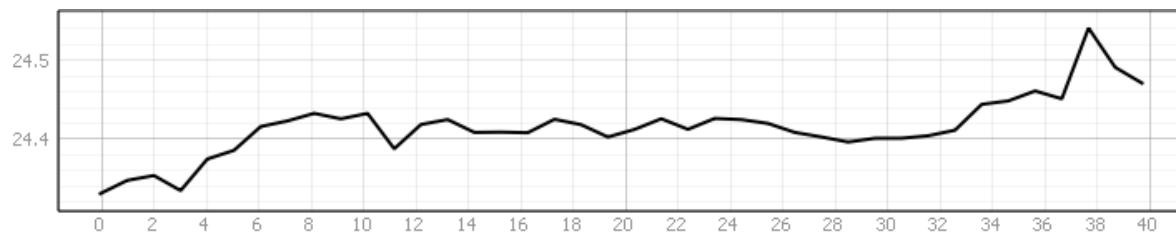

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 11: Hoogteverloop 1, N-Z (Bron: Geopunt).

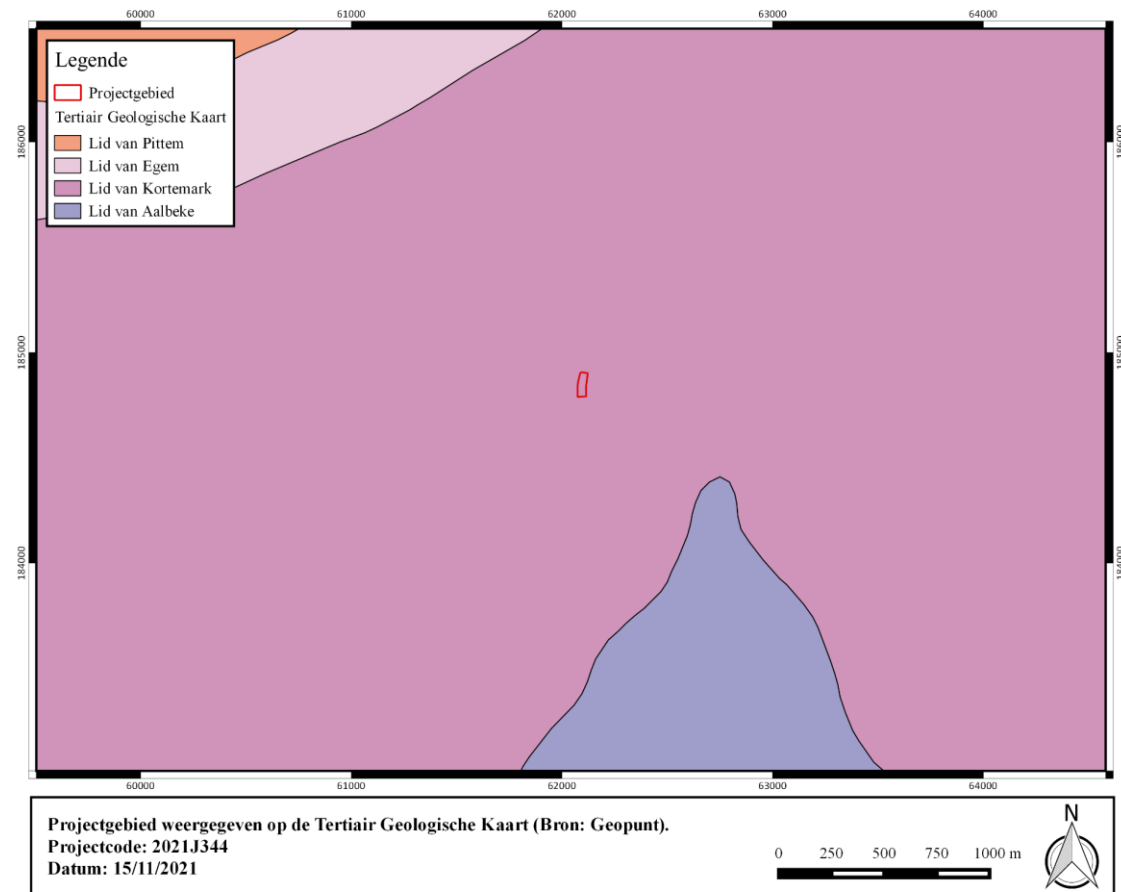

Figuur 12: Hoogteverloop 2, O-W (Bron: Geopunt).

1.4.2.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Kortemark (Formatie van Tielt)**. De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment.

Het oudste lid is het Lid van Kortemark en bestaat uit horizontaal gelamineerd fijn zandig grof silt en kleiig-siltig zeer fijn zand. Het is afgezet in de overgangszone tussen de buitenkust en de open shelf.

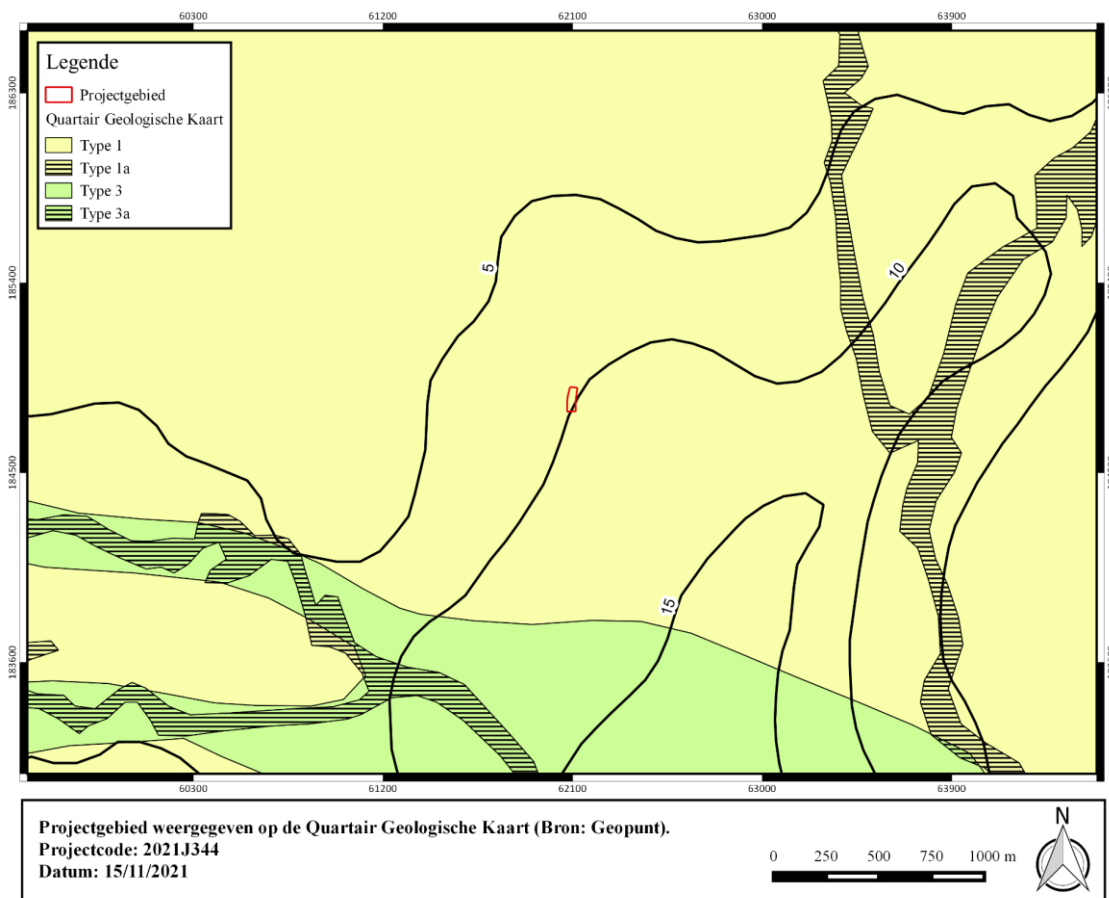

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellsingsafzettingen van het Quartair bevatten.

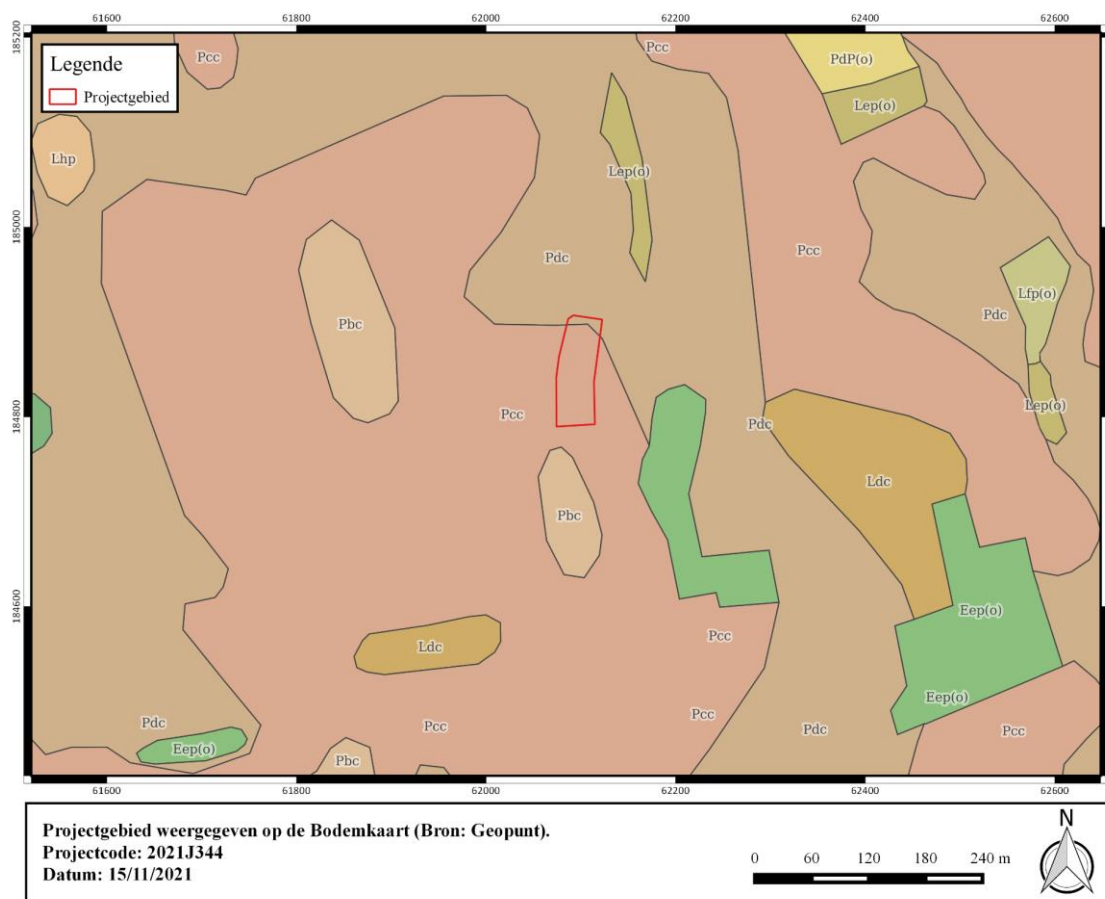
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Bodenvormingsprocessen

De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een matig droge tot matig natte, lichte zandleembodem weer. In de nabije omgeving van het onderzoeksgebied zijn verschillende natte depressies aangeduid.

Het bodemtype **Pcc** is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodem heeft een 25-30 cm dikke grijsbruine bouwvoor en is goed humeus. Door in cultuurname is een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap waaronder een bruingle overgangshorizont voorkomt van 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiair onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.

Het bodemtype **Pdc** is een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwlaag is zeer donker grijsbruin en humeus rijk. Het materiaal wordt bruin tot bleekbruin vanaf 30 cm diepte en in deze horizont komen roestverschijnselen voor vanaf 40-60 cm. De sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B begint tussen 60 en 80 cm. De klei aanrijkingshorizont is in veel gevallen bijna verdwenen en worden ijzerconcreties aangetroffen. Soms komt een zand- of leemsubstraat voor, in andere golvende gebieden waar Tertiair binnen boorbereik voorkomt is het een klei of klei-zandsubstraat.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.3 Historische en archeologische voorkennis

1.4.3.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

In de buurt van het projectgebied zijn in het verleden al meerdere archeologische onderzoeken uitgevoerd, die de menselijke frequentie van de streek van de ijzertijd tot heden aantonen:

- Langs de Onledegoedstraat in Roeselare, ca. 1,75 km ten noordoosten van het projectgebied, is in 2016 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek zijn enkele postmiddeleeuwse greppels, een Romeins erf met gebouwsporen en twee houtskoolmeilers aangetroffen.¹
- Onmiddellijk ten westen van het plangebied is in 2017 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op een oppervlakte van 4 hectare. Naast een grachttracé en enkele ongedateerde kuilen, werden ook twee houtskoolmeilers gelokaliseerd. Aan de hand van het aangetroffen aardewerk en de 14C-analyse zijn de houtskoolmeilers gedateerd in de late ijzertijd (4e-2e eeuw voor Christus).²
- In 2018 is langs de Honzebrouckstraat ca. 850m ten noordwesten van het huidige projectgebied een opgraving uitgevoerd in functie van een verkaveling en een toekomstige ontwikkeling van een nieuwe bedrijvenzone, nadat het voorgaande proefsleuvenonderzoek in 2018 enkele archeologisch interessante zones kon afbakenen. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden 188 sporen genummerd. Het ging om 18 kuilen, twee mogelijke paalkuilen, drie houtskoolmeilers, 13 haardkuilen, 73 greppelsegmenten, 49 grachtsegmenten, acht mogelijke bomkraters, vijf fragmenten van loopgraven, een recente bakstenen put, drie vermoedelijke recente uitgravingen en vijf onderdelen van poelen. De opgraving bracht voornamelijk sporen en vondsten uit militaire context aan het licht. Er werd een militair kampement aangetroffen, met 30 haardkuilen en 4 restanten van open vuur, gelinkt aan de Slag bij Hooglede (10-13 juni 1792). In deze kuilen werd onder andere aardewerk, spijkers, loden kogels, glas, vuurstenen restanten van de productie van vuursloten en pijpen aangetroffen. Daarnaast kwamen verspreid over het terrein enkele bomkraters voor, die mogelijk in verband staan met het geallieerde bevrijdingsoffensief uit 1918. In het zuidoosten van het terrein werden dan weer enkele mogelijke loopgraafsegmenten aangetroffen.. Deze sporen waren aan de onderzijde bezet met bitumen, om ze waterdicht te maken. Behalve sporen van oorlog werden nog enkele kuilen, een mogelijke paalkuil, enkele greppelsegmenten en een poel/depressie aangetroffen.³
- Ca. 200m ten noordwesten van het plangebied heeft in 2018 een archeologische prospectie plaatsgevonden. In totaal werden 44 sleuven met kijkvensters aangelegd. De oudst aangetroffen en archeologisch relevante sporen betroffen houtskoolmeilers uit de vroeg Romeinse tijd. In de proefsleuven werd ook één hoofdgebouw en vermoedelijk een Romeinse poel aangesneden. Deze zone diende dan ook verder onderzocht te worden door middel van een vlakdekkende opgraving, die eveneens plaatsvond in 2018. Het oudst aangetroffen spoor tijdens deze opgraving was een enkel kuiltje met een halve pot uit de ijzertijd. Van deze periode werden verder geen sporen aangetroffen. Op de overgang van de ijzertijd en de Romeinse tijd heeft een intense houtskoolproductie plaatsgevonden, te blijken uit 14 houtskoolmeilers. Uit de vroege middeleeuwen

¹ Bartholomieux B. en Bot B., 2016. *Nota Roeselare Onledegoedstraat*(prov. West-Vlaanderen) *Verslag van Resultaten Proefsleuvenonderzoek*, Ingelmunster: Monument Vandekerckhove nv.

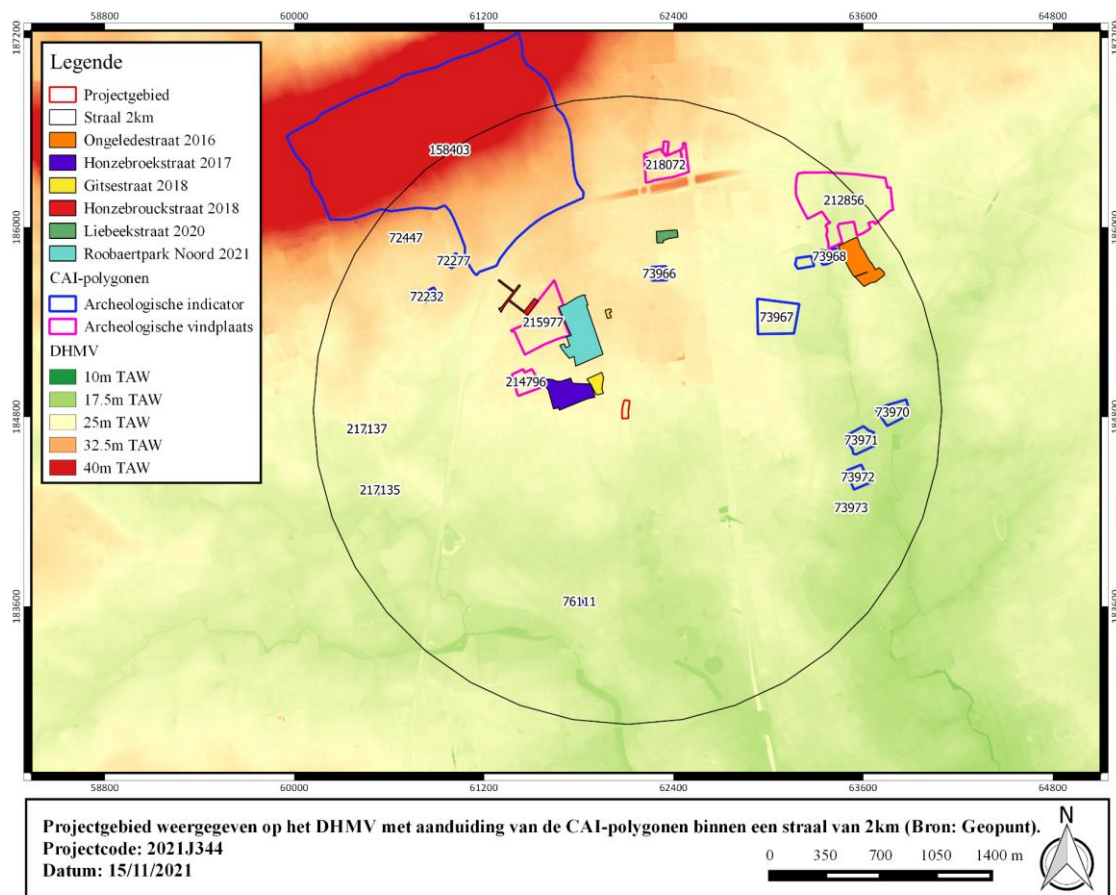
² Vanhoutte C., 2017. *Nota Verslag van Resultaten Roeselare Honzebrouckstraat*, (prov. West-Vlaanderen), Ingelmunster: Monument Vandekerckhove nv.

³ Vanhercke J., Deryckere J. en van den Dorpel A., 2018. *Honzebrouckstraat II (Hooglede, West-Vlaanderen) Nota Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem*, Sint-Michiels: Ruben Willaert bvba en Van Wetter S., Thomas H. en Janssens N., 2021. *Eindverslag Honzebrouckstraat Hooglede*, Gent: ADEDE Archeologisch Rapport 750.

daarentegen dateert een enkel bijgebouw. In het noordelijke plangebied dateren de vroegste sporen uit de Volle Middeleeuwen. Verschillende greppels vormen een gelijktijdig greppelsysteem, één daarvan watert mogelijk af in een poel. Deze poel lijkt gebruikt te zijn als veekuil. Tenslotte zijn ook nog enkele sporen aangetroffen uit militaire context, namelijk haardkuilen en kampvuren uit de Spaanse of Oostenrijkse Successieoorlog en enkele 20e-eeuwse bomkraters.

- Tijdens een proefsleuvenonderzoek in 2020 langs de Liebeekstraat ca. 1 km ten noorden van het projectgebied zijn een afbakeningsgreppel, enkele kuilen/paalkuilen en een houtskoolrijk spoor aan het licht gekomen. Door een gebrek aan vondsten kon echter geen datering aan de sporen gegeven worden. Om de aangetroffen sporen bijgevolg beter te begrijpen en te dateren is een vervolgonderzoek aangeraden.⁴
- Ca. 400m ten noordwesten van het plangebied is ter hoogte van Roobaertpark Noord in 2021 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden 64 antropogene sporen aangetroffen, waaronder grachten/greppels, kuilen, bomkraters, vier houtskoolmeilers en natuurlijke en recente verstoringen. Voor deze 4 houtskoolmeilers werd een vervolgonderzoek geadviseerd in de vorm van een natuurwetenschappelijk onderzoek.⁵

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).

⁴ Polfliet B. en Slabbinck F., 2020. *Liebeekstraat (Roeselare, West-Vlaanderen) Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem*, Sint-Michiels: Ruben Willaert nv.

⁵ Lefere M. en Vanhecke I., 2021. *Roobaertpark Noord (Roeselare, West-Vlaanderen) Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem*, Sint-Michiels: Ruben Willaert nv.

I. Archeologische vindplaatsen

212856	Mechanische prospectie (2015) Late ijzertijd: cluster sporen - kuilen en paalkuilen. Geen greppels of duidelijke structuren. Nieuwe tijd: greppels WO I: inslagkraters Onbepaald: mogelijke crematiegraven Bron: Van Goidsenhoven W. 2015: Archeologisch vooronderzoek Onledegoedstraat (Roeselare), Ruben Willaert rapport 94, Brugge.
214796	Mechanische prospectie (2016) Onbepaald: enkele greppels – 4 houtskoolmeilers Bron: Demoen D., Fredrick K. 2017: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Roeselare - Honzebroekstraat, BAAC Vlaanderen Rapport 357, Gent.
215977	Mechanische prospectie (2016) Onbepaald: groot aantal houtskoolmeilers, verspreid over het terrein. Nieuwe tijd: perceelsgreppels Bron: Verdegem S., Van Goidsenoven W. 2017: Archeologisch vooronderzoek Hooglede, Honzebrouckstraat, Ruben Willaert rapport 97, Brugge.
218072	Mechanische prospectie (2017) Nieuwe tijd: twee subrecente greppels. Het grootste deel van het terrein is opgehoogd. Bron: Acke, B. Bartholomieux, B. Vanhoutte, C. 2017: Hooglede - Bruggesteenvweg (prov. West-Vlaanderen), rapport Monument Vandekerckhove.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

71767	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72232	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht

72277	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72447	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
73966	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73967	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73968	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73969	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73970	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73971	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73972	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73973	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
158403	Indicator cartografie 18e eeuw: slagveld Slag bij Hoogdele 1794 - Strijdende partijen: Het Franse leger (o.l.v. generaal Pichegru, ca. 24000 manschappen) en het Oostenrijkse leger (o.l.v. generaal Clerfayt, ca. 19000 manschappen). Het Oostenrijkse leger liet verschaningen opwerken tegen de Fransen. De Fransen nemen uiteindelijk de kam van Hoogdele in. Ook Roeselare wordt door de Fransen ingenomen.

Metaaldetectie

217135	Metaaldetectie (2017)
--------	-----------------------

	Middeleeuwen: stuk medaillonhouder Nieuwe tijd: vingerhoedje, banierhouder, munten, knopen 20e eeuw: kogelhulzen
217137	Metaaldetectie (2017) 19e eeuw: ruim aantal munten 20e eeuw: timer obus, drie Duitse kogelhulzen, 6 kogelkoppen, 15 fragmenten schrapnell

Toevalsvondst

76111	Toevalsvondst Midden-neolithicum: silex-werktuigen Bron: Goderis, J. 1990: Silex-werktuigen, gevonden te Roeselare in de jaren zestig, in Westvlaamse Archaeologica, 6, 2, p. 63.
-------	--

1.4.3.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Roeselare wordt voor het eerst vermeld in een oorkonde uit 822, waarin Lodewijk De Vrome het gebied schenkt aan de Sint-Pietersbadij van Saint-Amand-les-Eaux in Noord-Frankrijk. Boudewijn III de Jongere schenkt de stad in 957 het privilege tot het houden van een wekelijkse markt. In 1250 krijgt Roeselare de stadsrechten toebedeeld door Margaretha van Constantinopel.

De heerlijkheid van Roeselare beslaat enerzijds het zogenaamde Roeselare-Binnen en anderzijds het Roeselare-Buiten, waarvan het laatste is onderverdeeld in 23 heerlijkheden. In de 14de -15de eeuw is Roeselare een centrum van weefnijverheid. In 1488 plunderen huurlingen van Maximiliaan van Oostenrijk de stad, waarbij onder meer de hal, het Belfort en de Sint-Michielskerk grotendeels worden verwoest. De gebouwen worden opnieuw opgericht met steun van de heer van Wijnendale. In de 16de eeuw is er een overgang van de laken- naar de linnennijverheid. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) wijken veel wevers en intellectuelen uit naar Nederland, maar ook naar Duitsland en Engeland. De Oostenrijkse periode brengt relatieve rust en welvaart met zich mee. In 1751-1754 wordt de steenweg Brugge-Roeselare-Menen-Rijsel aangelegd, die samenvalt met de as Ieperstraat - Zuidstraat - Noordstraat.

In de eerste helft van de 19de eeuw heeft de linnennijverheid te lijden onder de concurrentie van de machinale weverijen uit Engeland, echter gedurende de tweede helft van de 19de eeuw is er een heropleving, onder meer door de aanleg van nieuwe infrastructuurwerken (spoorlijnen, kanaal Roeselare-Ooigem). Voorts is er de aangroei van scholen, medische en aanverwante instellingen.

Op 19 oktober 1914 wordt de oostelijke stadszijde verdedigd door de Fransen en woeden er gevechten langs het kanaal en in de Aardappelhoek. Ca. 150 gebouwen worden door de Duitsers in as gelegd. Na de inname door de Duitsers situeert Roeselare zich in het Duitse Etappengebied. De Flanderstellung loopt langsheen de westelijke stadsgrens. Roeselare wordt ingericht als een knooppunt in het Duitse militaire transportnetwerk. Tot juli 1917 blijven de verwoestingen nog relatief beperkt, daarna nemen de Britse luchtbombardementen toe. De subsidiëring van woningbouw na WO II stimuleert de bouw van sociale woonwijken rondom de stad, wat leidt tot een aanzienlijke stadsuitbreiding.⁶

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed

1.4.3.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

Op de Ferrariskaart (1771-1777) is het verloop van de huidige Brugsesteenweg reeds duidelijk waar te nemen. Het plangebied wordt gekarteerd als akker in een gebied dat gedomineerd wordt door losstaande hoeves. Het zuidelijke gedeelte snijdt het gebouwenbestand van een hoevecomplex aan.

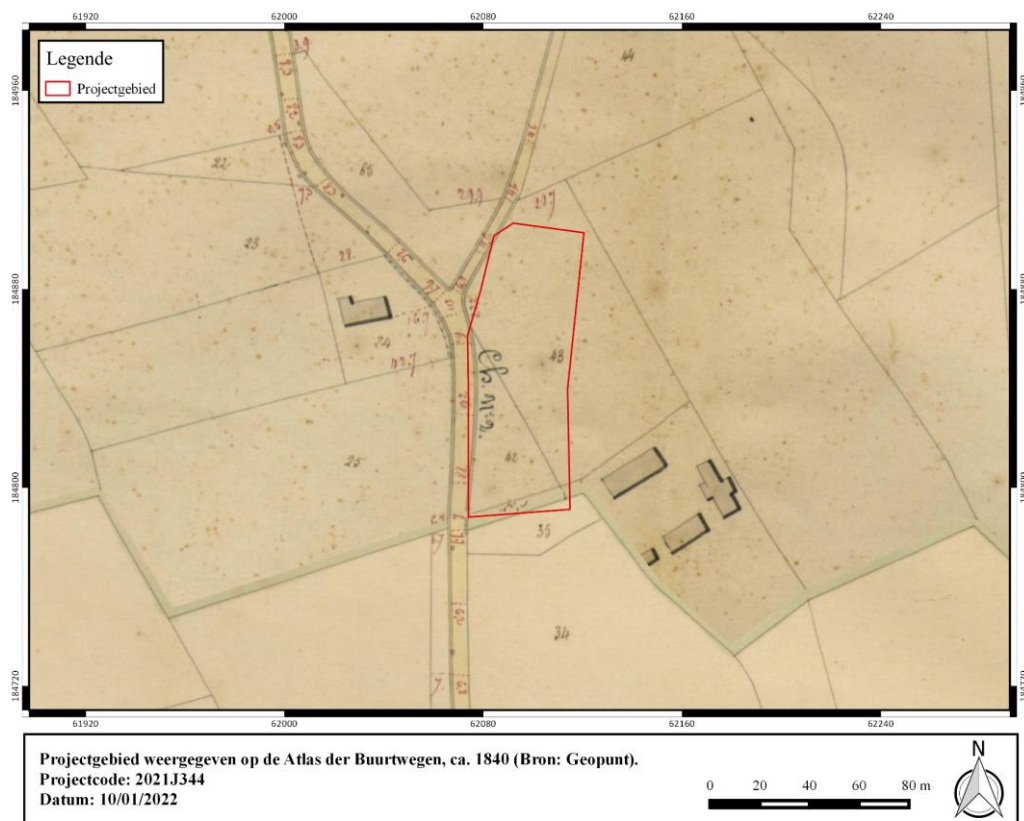
Op de 19^e-eeuwse kaarten is het huidig stratenpatroon te herkennen. Het verloop van de Robaardstraat en Gitsestraat zijn duidelijk waar te nemen. Het projectgebied bevindt zich net noordwesten van een hoevecomplex. De toegangsweg tot deze hoeve valt net binnen de zuidelijke grens van het plangebied. Deze situatie wordt ook bevestigd door de topografische kaart van het Ministerie van openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970).

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

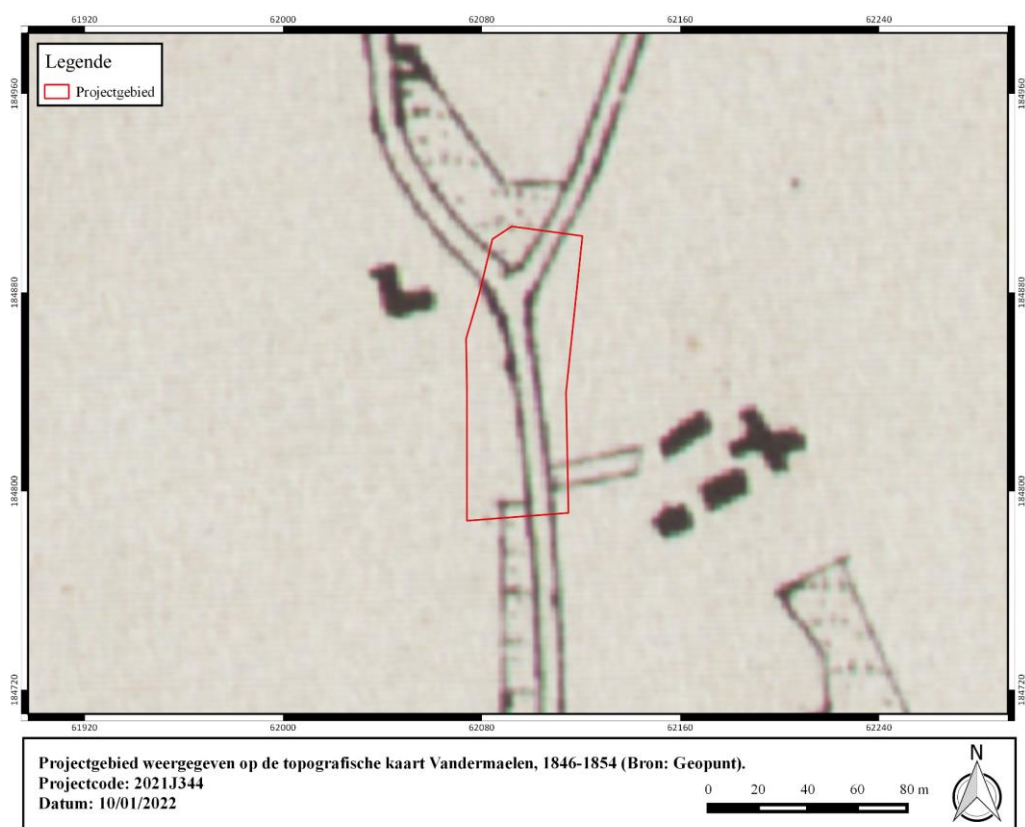

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

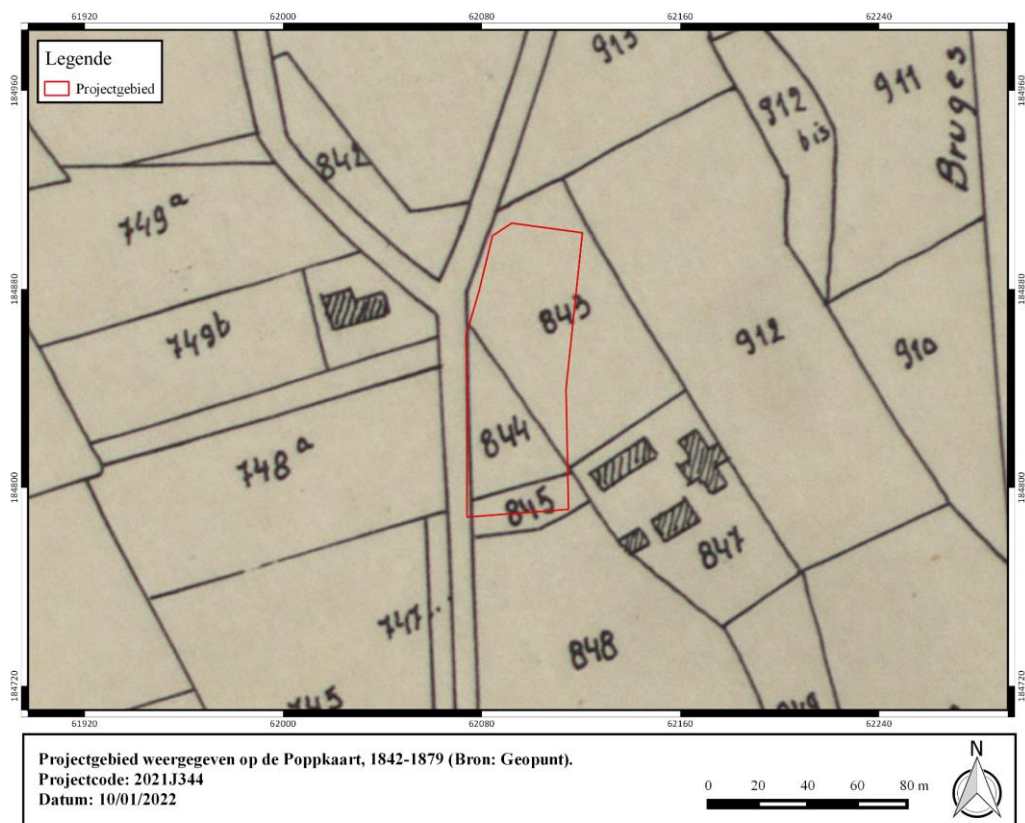

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

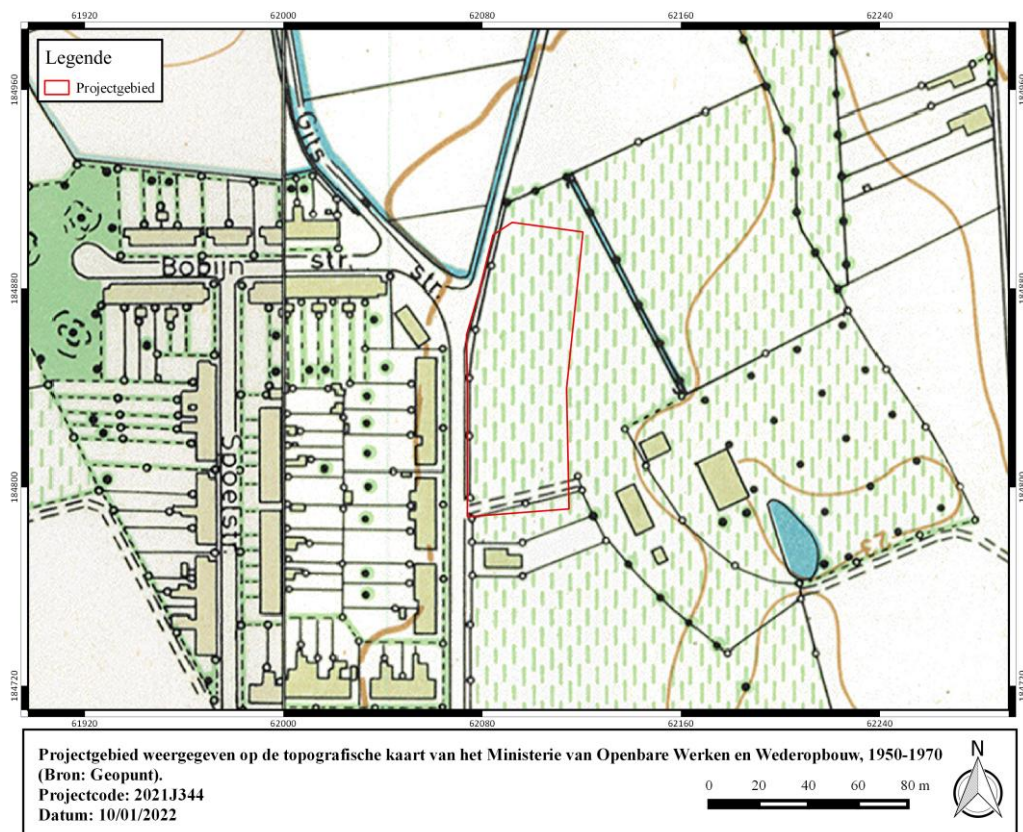

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

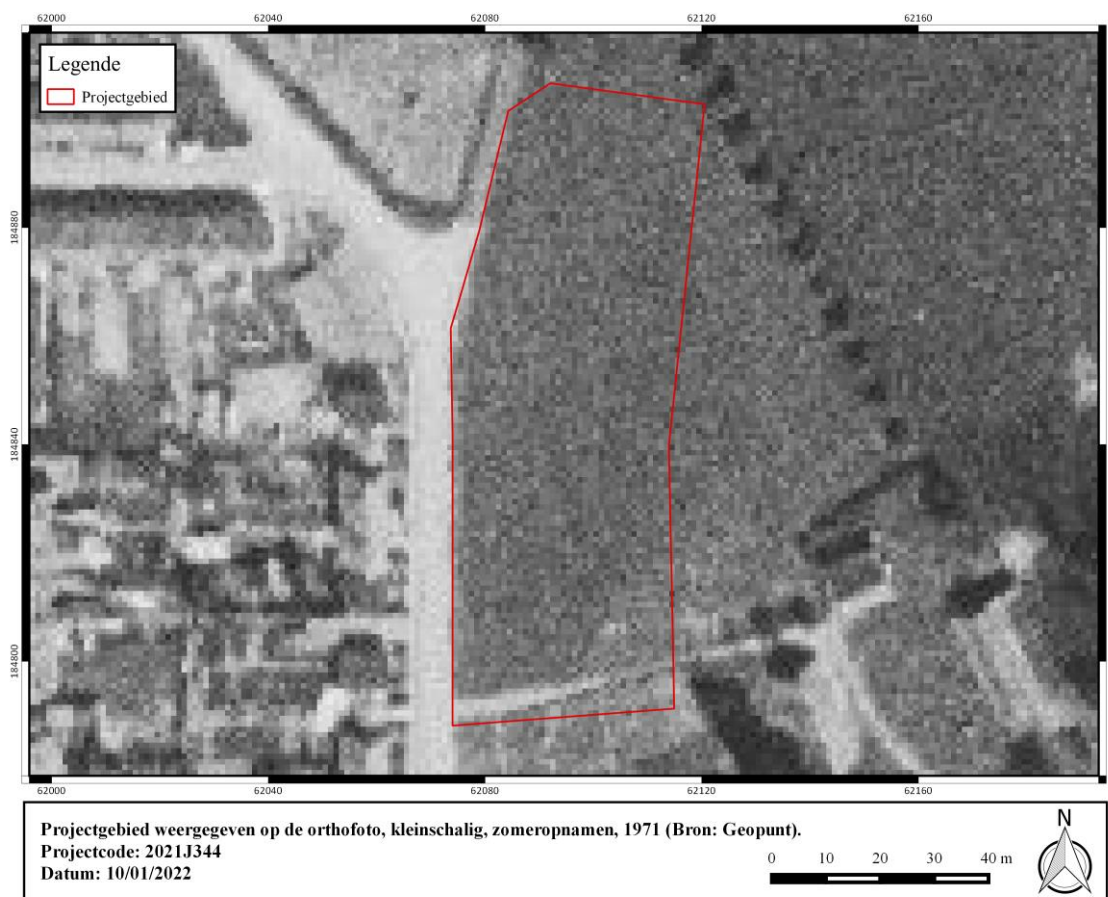

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).

1.4.3.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een zekere evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het projectgebied. Op de oudste orthofoto's uit de periode 1971 tot en met 1979-1990 loopt in het zuidelijke gedeelte van het plangebied een toegangsweg van de Gitsestraat naar een boerderij, die zich ten oosten van het projectgebied bevindt. Op de orthofoto uit 2000-2003 is deze boerderij verdwenen en is de verbindingsweg tussen de Gitsestraat en de Brugsesteenweg rechtgetrokken, net ten zuiden van het projectgebied. Het volledige terrein is nu een braakliggend stuk weiland. Deze situatie blijft quasi ongewijzigd tot op heden. Wel valt nog de stelselmatige uitbouw van de winkelketens rondom het projectgebied op.

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling aan het kruispunt van de Gitsestraat, Robaardstraat en Rolariusweg te Roeselare. Het projectgebied is ca. 4595 m² groot, vrij van bebouwing en wordt op heden gebruikt als grasland.

Het onderzoeksgebied is gelegen op een kleinere noordwest-zuidoost gerichte rug die verder noordwaarts aansluit op de Rug van Hooglede. In het oosten wordt deze rug geflankeerd door de Onledegoedbeek en haar zijtakken, in het westen de Kasteelbeek/Duivelsbeek die in het zuiden aansluiten op de Mandel. Het digitaal hoogtemodel van het onderzoeksgebied doet vermoeden dat het maaiveld reeds licht is gewijzigd. De impact hiervan op het bodemarchief is ongekend. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een matig droge tot matig natte, lichte zandleembodem weer. In de nabije omgeving van het onderzoeksgebied zijn verschillende natte depressies aangeduid. Hoewel het terrein strikt genomen niet gelegen is binnen een gradiëntzone moet het hoger gelegen, droger terrein nabij enkele depressies toch enigszins aantrekkelijk geweest zijn voor rondtrekkende jager-verzamelaars.

De cartografische bronnen geven een open en landelijke omgeving weer. Op de Ferrariskaart is een deel van het huidige stratenpatroon reeds te herkennen. Het onderzoeksgebied is als akkerland ingekleurd en is vrij van bebouwing. In de nabije omgeving zijn meerdere hoeves afgebeeld. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is hierin weinig verandering op te merken. Het terrein blijft vrij van bebouwing. Net ten zuidoosten van het onderzoeksgebied is een hoeve weergegeven. Deze hoeve is nog te zien tot aan het luchtbeeld van de jaren '80. Op het luchtbeeld van 2000-2003 is te zien dat de hoeve is gesloopt en het terrein braak ligt. Het voorbije decennium is de omgeving van het terrein ontwikkeld tot KMO-zone.

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerdere archeologische sites en indicatoren gekend. Op terreinen aan de Onledegoedbeek, ten noordoosten van het onderzoeksgebied, werden bij prospectie en vlakdekkend onderzoek bewoningssporen in kaart gebracht uit de late/ijzertijd of Romeinse periode, evenals bewoningssporen uit de volle middeleeuwen. Ten westen en noordwesten van het terrein werden reeds meerdere prospecties en opgravingen uitgevoerd. Ter hoogte van de Honzebrouckstraat werd een groot aantal houtskoolmeilers in kaart gebracht uit de Romeinse periode. De grote hoeveelheid structuren indiceert een vrij intensieve houtskoolproductie. Ook werden er bij onderzoek ter hoogte van een nieuwe wegkoffer sporen aangetroffen die mogelijk verband houden met de Slag bij Hooglede, een veldslag die kadert binnen de Eerste Coalitieoorlog. Ook aan de Gitsestraat werd reeds archeologisch onderzoek uitgevoerd. Ook hier werden houtskoolmeilers aangetroffen uit de Romeinse periode en bewoningssporen vanaf de middeleeuwen. Verspreid in de omgeving worden eveneens een ruim aantal indicaties waargenomen voor schermutselingen tijdens WOI. Vermoedelijk kunnen deze sporen in verband gebracht worden met het bevrijdingsoffensief in 1918. Daarnaast zijn ook een groot aantal cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse hoeves opgenomen in de CAI.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactensites als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw, bewaringscondities en verstoringsgraad te evalueren. Mogelijk is het bodemarchief verstoord door activiteiten in het verleden. Mocht daarentegen blijken dat lokaal bodemhorizonten bewaard zijn die indicatief kunnen zijn voor betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactensites, dan dienen deze

bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken. Indien dit nog kan leiden tot kenniswinst is vervolgens een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte manier op erfgoed bestaand uit bodemsporen in kaart te brengen en de impact van de geplande werken hierop te bepalen.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022

AGIV

Bartholomieux B. en Bot B., 2016. Nota Roeselare Onledegoedstraat(prov. West-Vlaanderen) Verslag van Resultaten Proefsleuvenonderzoek, Ingelmunster: Monument Vandekerckhove nv.

Belis B., Siemons J. et. Al., 2020. Houtskoolmeilers en een militair kampement in Roeselare: Een archeologische opgraving te Roeselare, Gitsestraat, Geel: VEC.

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Lefere M. en Vanhecke I., 2021. Roobaertpark Noord (Roeselare, West-Vlaanderen) Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem , Sint-Michiels: Ruben Willaert nv.

NGI Cartesius

Polfliet B. en Slabbinck F., 2020. Liebeekstraat (Roeselare, West-Vlaanderen) Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem , Sint-Michiels: Ruben Willaert nv.

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Vanhercke J., Deryckere J. en van den Dorpel A., 2018. Honzebrouckstraat II (Hooglede, West-Vlaanderen) Nota Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem, Sint-Michiels: Ruben Willaert bvba

Vanhoutte C., 2017. Nota Verslag van Resultaten Roeselare Honzebroekstraat, (prov. West-Vlaanderen), Ingelmunster: Monument Vandekerckhove nv.

Vanhoutte C., 2018. Nota Verslag van Resultaten Proefsleuvenonderzoek Roeselare Gitsestraat (prov. West-Vlaanderen), Ingelmunster: Monument Vandekerckhove nv

Van Wetter S., Thomas H. en Janssens N., 2021. Eindverslag Honzebrouckstraat Hooglede, Gent: ADEDE Archeologisch Rapport 750.

